

Тўғил ва ёшларнинг
мукаддас Ватани.
жонини сенга фиғо.
Ўзбекистони.

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

1931-yildan chiqqan boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2016-yil 2-iyul, shanba № 53 (8910)

53-48 Va-1X
Kuch - bilim va tafakkurda
Kuch - bilim va tafakkurda

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИГА 25 ЙИЛ» ЭСДАЛИК НИШОНИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ватанимиз истиқлолининг 25 йиллигини кенг нишонлаш муносабати билан ҳамда мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, илмий, маънавий салоҳиятини ва мудофаа қудратини юксалтириш, давлатимиз сарҳадларининг дахлсизлигини таъминлаш, демократик ислохотларни амалга ошириш, жамиятимизда ҳукм сураётган миллатлараро дўстлик ва тотувликни, тинчлик ва барқарорликни асраш, миллий маданиятимиз ва санъатимизни ривожлантириш, соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, ёшларини

мизни ватанпарварлик ва истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш ишларига муносиб ҳисса қўшган юртдошларимизни тақдирлаш мақсадида:

1. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони таъсис этилсин.
2. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишонининг Низоми ва тавсифи 1, 2-иловаларга мувофиқ тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

Тошкент шаҳри,
2016 йил 1 июль

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси (Ш. Мирзиёев) бир ой муддатда «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишонлари ва уларнинг гувоҳномаларини белгиланган тартибда тайёрлашни таъминласин.

4. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Д. Назармухамедов зиммасига юклансин.

И.КАРИМОВ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 1 июлдаги ПФ-4807-сонли Фармониغا 1-илова

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони тўғрисидаги НИЗОМ

1. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони билан мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг иқтисодий, сиёсий, ижтимоий, илмий, маънавий салоҳиятини ва мудофаа қудратини юксалтириш, давлатимиз сарҳадларининг дахлсизлигини таъминлаш, демократик ислохотларни амалга ошириш, жамиятимизда ҳукм сураётган миллатлараро дўстлик ва тотувликни, тинчлик ва барқарорликни асраш, миллий маданиятимиз ва санъатимизни ривожлантириш, соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, ёшларимизни ватанпарварлик ва истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш ишларига муносиб ҳисса қўшиб келаётган ижтимоий-иқтисодий ҳаётимизнинг барча соҳалари вакиллари, меҳнат фахрийлари, ҳарбий хизматчилар ва ҳуқуқчи муҳофиза қилувчи органлар ходимлари ҳамда бошқа шахслар тақдирланади.

2. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони билан Ўзбекистон Республика-

си фуқароси бўлмаган шахслар ҳам тақдирланиши мумкин.

3. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони Ўзбекистон Республикаси Президентини ёки унинг номидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири, вазирлик, идора ва жамоат бирлашмаларининг республика органлари раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўрғори Кенгеси раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, шунингдек, бунга вакил қилинган бошқа шахслар томонидан тантанали вазиятда топширилади.

Мукофотланганларга эсдалик нишони билан бирга унинг гувоҳномаси берилади.

4. «Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони кўкракнинг чап томонига давлат мукофотларидан кейин тақилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 1 июлдаги ПФ-4807-сонли Фармониغا 2-илова

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишонининг ТАВСИФИ

«Ўзбекистон мустақиллигига 25 йил» эсдалик нишони 0,25 микрон қалинликдаги олтин билан қопланган мис қотшмасидан тайёрланади ва диаметри 34 миллиметрли доира шаклида бўлади.

Эсдалик нишонининг олд томони марказида куёш нурлари фонида Мустақиллик майдоғида жойлашган Мустақиллик ва эзгулик монументида акс эттирилган Бахтиёр она хайкали тасвирланган. Эсдалик нишонининг айланаси бўйлаб зарҳал хошия билан ўралган оқ эмалли доирада «O'ZBEKISTON MUSTAQILLIGIGA» сўзлари, пастки қисми марказида эса иккита саккиз қиррали юлдуз ораллигида «25 YIL» ёзуви акс этган. Ёзувлар зарҳалланган.

Эсдалик нишонининг орқа томонида Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби, пастки қисмининг марказида «2016» ёзуви тасвирланган.

Тасвирлар ва ёзувлар қабарикдир.

Эсдалик нишонининг олд ва орқа томонларнинг четлари қабарик доира билан ўралган.

Эсдалик нишони илгакчалар ва ҳалқача

ёрдамида тўғри тўртбурчак шаклидаги қадағич билан туташтирилган. Қадағич Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи рангларидаги, эни 20 миллиметрли шойи лента билан қопланган.

Қадағичнинг бўйи – 16 миллиметр, эни – 25 миллиметр.

Қадағичнинг орқа томонига эсдалик нишонини кийимга тақиб қўйиш учун тўғноғич қўриқчидаги мослама ўрнатилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори

РАМАЗОН ҲАЙИТИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Муборак Рамазон ҳайитининг маънавий ҳаётимизда эзгулик, шукроналик, меҳр-оқибат каби олижаноб қадриятларни қарор топтиришдаги ўрни ва аҳамиятини инобатга олиб, миллий-диний анъаналаримизни асраб-авайлаш ва улуглаш мақсадида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Рўза ҳайитини дам олиш кунини деб эълон қилиш тўғрисида»ги 1992 йил 27 мартдаги ПФ-368-сон Фармонида мувофиқ:

1. Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг 2016 йилда Рамазон ҳайитининг биринчи кунини 6 июль чоршанба кунига тўғри келиши ҳақида қабул қилган қарорини эътиборга олиб, 2016 йил 6 июль дам олиш кунини деб белгилансин ва мамлакатимизда байрам сифатида кенг нишонлансин.

2. Республика «Нуроний», «Махалла» жамғармалари ва бошқа мутасадди идоралар, жамоат ташкилотлари Рамазон ҳайитини жойларда тартибли ва юқори даражада, халқимизнинг миллий қадриятларига мос равишда ўтказиш учун тегишли тадбирларни амалга оширсин.

3. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Рамазон ҳайитини нишонлаш билан bog'liq тадбирларни кенг ёритиш тавсияси этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

Тошкент шаҳри,
2016 йил 1 июль

И.КАРИМОВ

КЕНГ КўЛАМЛИ ИСЛОХОТЛАР – ЭЛУ ЮРТИМИЗ ФАРОВОНЛИГИНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов жойларда ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг бориши, амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари билан яқиндан танишиш мақсадида 30 июнь кунини Сурхондарё вилоятига ташриф буюрди.

Истиқлол йилларида мамлакатимизнинг бошқа вилоятларида бўлгани сингари Сурхон воҳсида ҳам улкан янгиланиш ва ўзгаришлар рўй берди. Шаҳар ва қишлоқлар қиёфаси тубдан ўзгариб, одамларнинг турмуш даражаси юксалиб бораётди. Бир пайтлар фақат қишлоқ хўжалиги маҳсу-

лотлари етиштириш билан чекланган воҳсада бугун саёнотнинг бир неча тури изчил ривожланаётди. Заънавий илғор технологиялар билан жиҳозланган корхоналар ишга туширилмоқда, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик тараққий этмоқда.

(Давоми 2-бетда.)

29-30 июнь кунлари Р.Глизр номидаги республика ихтисослаштирилган musiqa akademik liceyida filologiya fanlari (ona tili va adabiyat, ingliz, fransuz, nemis tili, uzbek tili va rus tili) iynalishida bilimlar bellashuvining respublika bosqichi tashkil etildi. Tanlovning xududiy bosqichlarida g'olib bulgan 196 nafar uquvchi e'zma ish xamda test topshirish shartlari buyicha bilim va iqtidorini sinovdan utkazdi.

Бугун халқимиз ҳақли равишда фахрланадиган, истиқлолнинг бебаҳо тух-фаларидан бири сифатида эътироф этиладиган жиҳат, шубҳасиз, ўз мустақил фикрига эга, интилувчан ўғил-қизларнинг камолга етаётганидир. Замонавий ахборот-коммуникация технологиялари, мультимедиа воситалари ва ўқув-лаборатория жиҳозлари билан таъминланган таълим муассасаларида билим олаётган ўқувчилар салоҳияти ва интилиши билан бундан чорак аср аввалги ёшлардан фарқ қилади.

— Ўқувчилар орасида

дан, ҳар йили иқтидорли ўқувчиларни тарбиялаётган янги-янги мактаблар номи кашф этилаётгани бунинг далилидир, — дейди Халқ таълими вазирлиги бўлим бошлиғи Маъруфжон Ваҳобов. — Беллашув якуний bosqichining nizom талаб-

Bilimlar bellashuvi

зиёд ўғил-қиз орасидан юқори талаб асосида танлаб олинган энг иқтидорли ўқувчилар ўқув йили якунидан сўнг таътилда ҳордиқ чиқариш билан бирга, якуний bosqichga жиддий ҳозирлик кўришди. Зеро, иштирокчиларнинг ижодий иш ва тест натижалари билан танишган ҳакамлар ҳайъати аъзолари бунга ишонч ҳосил қилишди.

— Бир неча йиллардан буён ҳакамлар ҳайъати тар-

Дўстона рақобат муҳити

ўқувчиларни мурасасиз баҳсларда тоблади

билимлар беллашувининг нуфузи йилдан йилга ошиб, иштирокчилар сони кўпаймоқда. Болаларнинг интилиши ва саъй-ҳаракатларига мутаносиб тарзда ўқитувчилар ҳам шоғирдларнинг галабаси учун бор куч-гайратини аямаятгани беллашув натижаларида кўзга ташланапти. Жумла-

лари асосида ўтиши учун барча зарур чора-тадбирлар кўрилди. Яратилган қулай шарт-шароит ўқувчиларнинг синовлардан муваффақиятли ўтишида муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Айтиш жоизки, кўрик-танловнинг учинчи bosqichida 7 минг нафардан

кибида билимлар беллашувининг турли bosqichlarini кузатиб келаман, — дейди Оқдарё туманидаги 45-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси, она тили ва адабиёти фани бўйича ҳакамлар ҳайъати аъзоси Шохиста Очилова. — Беллашув ўқувчилар орасида йилдан-йилга оммалашиб, ёш авлоднинг ижодий фикрлаши ва илмий савияси ўсишига, фикр-мулоҳазаларини аввалги давр билан боғлаб баён этиш кўникмаси ривожланиб бораётганига гувоҳ бўлаяпман. Ёзма ишларни баҳолаш чоғида болаларнинг тафаккури кенгаётгани, вазифага ижодий ёндашуви кучаяётгани, энг муҳими, дўстона рақобат муҳити қарор топаётганини кўриб, беллашувнинг аҳамиятини теранроқ ҳис этаяпмиз.

Ўзбек тили фани бўйича ҳакамлар ҳайъати аъзоси Гулнора Алимованинг таъ-

кидлашича, бу йилги иштирокчиларнинг матн яратиш маҳорати ўтган йилги тенгдошлариникидан анча юқори, имлоси равон ва хатосиз. Қолаверса, бу галги синовларда билимдонлар руҳининг баландлиги иштирокчиларнинг ўзини хотиржам тутиши ва эришаётган натижаларида кўзга ташланмоқда.

Беллашув шартларини муваффақиятли якунлаб, натижани сабрсизлик билан кутаётган ўқувчиларнинг юз-кўзидаги илмга ташналлик, юқори марраларга интилиш, азму шижоатни кўриб, кишида гурур-ифтихор уйғонади. Шундай зукко ўқувчилардан бири, Марғилон шаҳридаги 6-мактабнинг 7-синф ўқувчиси Муҳаммадусуф Қурбоновнинг немис тилида ёзган "Менинг дам олиш куним" мавзусидаги ижодий ишига юқори балл қўйилди.

— Ўтган йили телевизиорда кўриб, билимлар

беллашув иштирокчиларига ҳавас қилгандим. Мана, интилиш ва саъй-ҳаракатларим ҳамда ўқитувчиларимнинг кўмағи туфайли беллашувнинг республика bosqichida иқтидорини синовдан ўтказишга муваффақ бўлдим, — дейди иштирокчи. — Мактабимизда чет тилларни ўрганиш учун етарли шарт-шароитлар яратилган. Чет тили хоналари мультимедиа ва кўргазмалар воситалари билан таъминланган. Келгусида бу имкониятлардан самарали фойдаланиб, бундан ҳам юқори натижаларга эришаман.

Барча мусобақаларнинг якуний қисмида энг кучлилар беллашади. Шу маънода, беллашув қизгин ва мурасасиз кечди. Ўқувчилар ҳар бир топшириқни бажаришда билим ва тафаккурга таяниб, ўзига қатъий ишонч билан шиддатли кураш олиб борди. Икки кунлик баҳслар сўнгида энг билимдон ўқувчилар номи аниқланди. Беллашувни кўтаринки кайфиятда якунлаган ўқувчилар "Кўёшли" оромгоҳида мириқиб ҳордиқ чиқаради.

Шоира БОЙМУРОДОВА,
"Ma'rifat" муҳбири

Владимир ГРАНКИН
олган суратлар.

Энг намунали маслаҳатчилар сараланди

Миллатлараро тотувликни ривожлантириш, халқимизнинг турмуш даражаси ва фаровонлигини ошириш, ёшларда ватанпарварлик туйғусини юксалтиришда маҳалланинг ўз ўрни бор. Маҳалла оила тотувлиги, теварак-атроф ободлигини таъминлайдиган маскан сифатида тан олинган. Фуқаролар йиғинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари эса ана шу тузилманинг таянчидир.

Маслаҳатчилар фаолиятини чуқур ўрганиш, улар меҳнатини рағбатлантириш, илгор тажрибаларни оммалаштириш давр талабига айланмоқда. Президентимизнинг 2004 йил 25 майдаги "Ўзбекистон Хо-

тин-қизлар кўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони асосида фуқаролар йиғинларида диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари

лари бўйича маслаҳатчилар фаолияти йўлга қўйилгани ўз самарасини бермоқда.

"Фуқаролар йиғинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси" кўрик-танловининг ўтказилаётгани ана шундай эзгу саъй-ҳаракатнинг амалдаги ифодасидир. Кўрик-танловнинг Тошкент вилояти bosqichida шаҳар

ва туманларда г'olib бўлган 18 нафар маслаҳатчи учта шарт бўйича ўзаро баҳс юритди. Иштирокчилар ўз ҳудудиде амалга ошираётган ишлари, эришган ютуқлари ва тажрибаларини замонавий ахборот

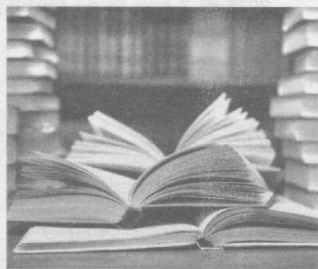
технологияларидан фойдаланган ҳолда тақдим этди. Шунингдек, маслаҳатчиларнинг ижтимоий-сиёсий соҳага оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар бўйича билими ҳам синовдан ўтказилди. Эркин мавзуда эса улар маънавий билимларини намоян этди.

— Давлатимиз раҳбари "Маҳалла ижтимоий-сиёсий ҳаёт кўзгусидир" дея таъкидлайди. Урф-одат ва

анъаналар мужассам бўлган муқаддас маскан — маҳаллада меҳр-муҳаббат, мурувват ва ҳамжихатлик ҳукм суради. Сўнгги пайтларда оила — маҳалла — таълим муассасаси ҳамкорлигини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Натижада ёшлар касб-ҳунар, турли ижодий ва спорт тўғаракларига жалб этилиб, бўш вақти мазмунли ўтказилмоқда. Танловда оилалар тотувлигини мустаҳкамлаш, соғлом муҳитни қарор топтириш, ёш авлод ўртасида миллий қадриятларни кенг тарғиб қилиш борасидаги малакаларимизни бойитдик, — дейди кўрик-танлов г'olibи, Қибрай тумани "Янгийўл" маҳалла фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Раъно Эргашева.

Тадбирда Тошкент вилояти маҳаллаларида ишлаб чиқарилаётган миллий ҳунармандлик ва халқ амалий санъати буюмлари кўргазмаси намойиш этилди.

Ҳасан МҶМИНОВ,
"Ma'rifat" муҳбири

Ma'rifat

Metodist

9-ilova

Sifatli ta'lim-tarbiya — bosh vazifamiz

An'anaviy avgust kengashlarining sho'ba va yalpi yig'ilishlarini tashkil etish hamda o'tkazish bo'yicha tavsiyalar

(Davomi. Boshi o'tgan sonda.)

O'zbek tili

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasining "Davlat tili haqida"gi, "Lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosini joriy etish to'g'risida"gi qonunlari ijrosini ta'minlash bo'yicha keng ko'lami ishlar amalga oshirilayotganini alohida ta'kidlash joiz. Yurtboshimizning "Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universitetini tashkil etish to'g'risida"gi farmoni esa ona tilimizning qo'llanish doirasini kengaytirish, uning tarixiy ildizlarini chuqur tadqiq etish va ilmiy asosda har tomonlama rivojlantirishga keng yo'l ochadi. Shu maqsadda zamonaviy darsliklar, etimologik va qiyosiy lug'atlar yaratish, bugungi tez o'zgarayotgan globallashuv davrida o'zbek tili va adabiyotining o'ziga xos betakror xususiyatlari, jozibasini, tarixiy taraqqiyot bosqichlari va uning bugungi holati, istiqboli bilan bog'liq masalalar chuqur o'rganiladi. Bu esa o'zbek tili fanining nufuzini yuksaltirib, uni o'qitish sifatini yangi pog'onaga ko'tarishga asos bo'ladi.

Shu asnoda o'zbek tili fani o'qituvchilari zimmasiga ulkan mas'uliyat yuklanib, ular oldiga har bir dars mazmuniga ertangi kunimizning tayanchi va suyanchi bo'lmish yosh avlodni yangicha fikrlaydigan, zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini puxta egallagan, ertangi hayotimiz farovonligini ta'minlay oladigan insonlar etib tarbiyalashdek vazifalarni qo'yadi.

Bugungi kunda ta'lim mazmunini yangilash, o'qitish sifatini takomillashtirish, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish bo'yicha muayyan ishlar amalga oshirilayapti. Fan olimpiadalari, bilimlar bellashuvi, "Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi" kabi ko'rik-tanlovlar hamda fan oyliklari, videodarslar ta'lim sifati va samaradorligini yuksaltirishga xizmat qilmoqda. Ushbu tadbirlar iqtidorli o'quvchilarni aniqlash, iste'dodli, izlanuvchan, ijodkor o'qituvchilarning ilg'or tajribalarini ommalashtirish, o'quv-tarbiya jarayonini zamonaviy talablar darajasida tashkil etish imkonini bermoqda.

Boshqa fanlar singari o'zbek tili darslarining sifat va samaradorligini oshirishda darsliklarning ahamiyati katta. Yangi 2016-2017-o'quv yilida ta'lim boshqa tillarda olib boriladigan maktablarda o'zbek tili fanidan 4-, 5-, 9-sinflarda A.Rafiyev rahbarligidagi mualliflar guruhi tomonidan yaratilgan, 6-, 7-, 8-sinflarda X.Muhtidinova rahbarligida yaratilgan darsliklardan foydalaniladi. 2-3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev va b.) darsliklari belgilangan ekspert guruhi, amaliyotchi o'qituvchilar, mutaxassis olimlarning taklif va mulohazalari asosida mualliflar bilan nashriyot muharrirlari hamkorligida qayta ishlanib, takomillashtirildi. Darsliklar mazmuniga va dizayn jihatidan yangilangan holda chop etildi. Darsliklarda asosan quyil-

dagi o'zgarishlar qayd etildi: 2-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev, G.Muhammadjonova, T.Toshpo'latov) darsligining qayta nashrida muqova dizayni yangilandi. Mashq va topshiriqlar sharti soddalashtirildi. Lug'atlardagi takrorlar bartaraf etildi, mazmunan eskirgan rasmlar bugungi kun talabidan kelib chiqib, yangi rasmlarga almashtirildi.

3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev, G.Muhammadjonova, G.Ziyomuhamedova) darsligida ko'p sonli ekspertlarning xulosalaridan kelib chiqib, mashq va topshiriqlar mazmunan soddalashtirildi. Lug'atlardagi takrorlar tahrir qilinib, suhbat namunalari mazmunan boyitildi. Darslik illyustratsiyalarining ayrimlari yangilandi. "Bilib oling" ruknida berilgan grammatik bilimlar ham soddalashtirilib, aniqliklar kiritildi. Ayrim mavzular bo'yicha mantiqan eskirgan illyustratsiyalar yangilandi. Notanish so'zlar tarjimasini hamda darslikdagi imloviy, uslubiy va texnik kamchiliklar ham bartaraf etildi.

An'anaviy avgust kengashlari sho'ba yig'ilishlarida darsliklardagi mazkur o'zgarishlarni o'qituvchilarga yetkazish va muhokama uyushtirish lozim.

Ushbu darsliklar bilan ishlashda o'qituvchilar DTS va o'quv dasturida belgilangan talablarni jiddiy o'rganib chiqishi, darslarni nutqiy mavzular va grammatik bilimlarning mazmun-mohiyatidan kelib chiqib rejalashtirishi, suhbat namunalari bo'yicha o'quvchilarning o'zaro muloqotga kirishish yo'llarini aniqlashi, o'quvchilarni matn ustida, lug'at bilan ishlashga o'rgatishi kerak. Buning uchun pedagogik texnologiyalarning ilg'or usullaridan o'rinni va unumli foydalanishi, mashg'ulotlarda AKT, multimedia ilovalari, elektron manbalar va darsliklardan samarali foydalanishi zarur.

Axborot texnologiyalari rivojlangan hozirgi kunda ta'lim jarayoniga AKTni

keng tatbiq etish, dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda slaydlar, videolavhalar, elektron darsliklar va qo'llanmalardan foydalanish zarur. Multimedia materiallari o'quvchiga bilim berishda bir yo'la harakatlarni ko'rish, ovozni — so'zlar, gaplar, kuy-qo'shiqlarni eshitish orqali o'zlashtirish imkonini beradi. Audiomatni tinglash o'quvchilarda ifodali o'qish va so'zlash madaniyatini shakllantirib borsa, videolavhalar nutq o'stirishda, matn tuzishda namoyish etilayotgan material yuzasidan o'quvchilarda keng tushunchalar hosil qiladi. Elektron darslik bilan ishlayotgan o'quvchi materialni tahrir qilishi, nusxa ko'chirish, o'z materialiga qo'shimcha kiritish kabi imkoniyatlarga ega bo'ladi.

O'tgan 2015-2016-o'quv yilida o'zbek tili fanidan 4-sinfda "Kuzgi ishlar", 5-sinfda "Mashhur kishilar", "Shahar bo'yab sayohat", 6-sinfda "O'zbekistonning tarixiy shaharlari" mavzulari bo'yicha videodarslar yaratilib, taqdim etildi.

Kirib qalayotgan o'quv yilida ta'lim rus va qardosh tillarda olib boriladigan maktablarning 3-sinflariga mo'ljallangan o'qituvchilar uchun "O'zbek tili" (H.Bakiyeva va boshqalar) metodik qo'llanmasi multimedia vositasi bilan chop etildi. Metodik qo'llanma amaldagi 3-sinf "O'zbek tili" (A.Rafiyev va boshqalar) darsligi asosida ishlab chiqilgan. Qo'llanma o'zbek tilini o'qitishda ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning maqsad va vazifalari, o'quv dasturida belgilangan nutqiy mavzular bo'yicha namunaviy dars ishlanmalarini o'z ichiga oladi. Unda o'quvchilarning dars davomida o'zbek tili faniga qiziqishini oshirish maqsadida ilg'or pedagogik texnologiyalar va AKTni keng joriy etish ko'zda tutilgan bo'lib, buning uchun multimedia ilovalari ishlab chiqildi. Metodik qo'llanmada o'quvchilarga havola qilinayotgan turli mavzudagi tasvirlar (animatsiyalar) matnda o'qitiladigan so'z va gaplarni hayot bilan bog'lash, gap ichida qo'llash mumkin bo'lmagan so'zlarni rasm orqali o'quvchi nutqiga kiritish imkonini beradi. Ko'rilgan diafilm, tinglangan hikoya va ertaklar, kuzatilgan rasmlar o'quvchilarda so'zlovchi nutqini diqqat bilan tinglash va fikrning nima haqida ekanligini tushunish ko'nikmasini o'stirishga yordam beradi. Shuningdek, qo'llanmada foydalanilgan "Interfaol mashq", "Bu nimaning bolasi?", "To'g'ri top!", "To'g'ri javobga qarsak", "Keling, bilib olamiz" kabi ta'limiy o'yinlar, "Bilib oling", "To'g'ri talaffuz qiling", "Yodda

tuting" kabi grammatik qoidalarining animatsiyalar yordamida taqdim etilishi, jumboqli rebuslar, mini test va boshqotirmalarning berilishi o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishga, ularni o'z fikrini o'zbek tilida mustaqil ifoda qilib berishga tayyorlaydi.

O'zbek tili darslarini samarali tashkil qilishda o'qituvchilar yuqorida qayd etilgan videodarslar, 2-3-sinflar uchun tayyorlangan multimedia ilovalari hamda 8-9-sinflar uchun yaratilgan elektron darsliklardan unumli foydalanishlari mumkin. Buning uchun ushbu manbalarning mazmuni bilan to'liq tanishib chiqishi, so'ng biron mavzuni tanlagan holda darsni boshlashi mumkin. Dars jarayonida multimedia vositasi, elektron darslikdan foydalanish tartibi bilan o'quvchilarni tanishtirishi, birinchi mashg'ulot o'tgach, keyingi darslarda o'quvchilar uyga vazifa tarzida berilgan topshiriqlarni ushbu elektron darsliklar yordamida o'zlari mustaqil bajarishi maqsadga muvofiq. Shuningdek, mashg'ulotda qo'shimcha manbalardan foydalanish ham mumkin. Bu jihatlar darsning mazmunli o'tishini ta'minlash barobarida o'quvchilarda AKT jihozlari, elektron darsliklar bilan ishlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Avust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama qilish, tajriba almashish va kelgusidagi vazifalarni belgilab olish uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Mustaqillik darslari"ni tashkil etishda o'qituvchining mahorati.
2. O'zbek tili darslarida internet materiallaridan foydalanish madaniyati.
3. Boshlang'ich sinflarda darslarni ko'rgazmlik asosida tashkil etish — tilga qiziqtirish omili.
4. O'quvchilarda nutq va muomala madaniyatini shakllantirish yo'llari.
5. Fikrni yozma bayon qilish orqali savodxonlikka erishish.
6. Darsliklar yangi avlodning o'ziga xos jihatlari.
7. Matn bilan ishlashda axborot texnologiyalarining o'rni.

(Davomi 8-betda.)

(Davomi. Boshi 7-betda.)

Yangi o'quv yilida ta'lim mazmuni, sifati va samaradorligini oshirish yuzasidan quyidagi vazifalar belgilanadi:

1. Xalq ta'limi xodimlarining 2016-2017-o'quv yili oldidan o'tkaziladigan an'anaviy Avgust kengashlari yalpi va sho'ba yig'ilishlaridan kutilayotgan asosiy maqsad — ta'lim tizimida o'qitish mazmunini takomillashtirish, ta'lim samaradorligini oshirish bo'yicha hukumatimiz hamda Xalq ta'limi vazirligi tomonidan qabul qilingan qaror va buyruqlarning ijrosini ta'minlashga qaratilgan vazifalarni belgilab olish.
2. Ta'lim-tarbiya jarayonining sifat darajasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar (davomat, o'qituvchining darsga tayyorligi, dars tahlili va hokazo) asosida joylarda ta'lim-tarbiya jarayonini tahlil qilish, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha rahbar va xodimlarning shaxsiy mas'uliyatini oshirish.
3. O'qitishning zamonaviy usullari va ilg'or pedagogik texnologiyalarni o'quv-tarbiya jarayoniga joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishga erishish, ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni olib kirish, bu sohadagi ilg'or tajribalarni ommalashtirish.
4. Masofaviy metodik xizmat ko'rsatish bo'yicha taqdim etilgan videoseminar, videodarslar va ta'lim portallari, Respublika ta'lim markazi saytiga qo'yilgan materiallardan unumli foydalanish.
5. O'qituvchilarning ta'lim portallariga joylashtirilgan axborot resurslaridan samarali foydalanish, o'z ustida mustaqil ishlashi, ijodiy izlanishi, o'zaro tajriba almashishi, dars kuzatishi va tahlil qilishi uchun zarur sharoitlar yaratish.
6. Pedagoglarning malakasi va kasbiy mahoratini oshirish, fanlarning sifati o'qitilishini ta'minlash maqsadida "Mahorat maktablari" faoliyatini takomillashtirish, oliy ta'lim muassasasi professor o'qituvchilari bilan hamkorlikda ishlarni tubdan qayta ko'rib chiqish.
7. O'quv muassasalaridagi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va o'quv anjomlaridan samarali foydalanishni tashkil etish, shuningdek, pedagog-xodimlarning internet tarmog'idan keng foydalangan holda o'z bilim va malakasini oshirishi uchun yetarli sharoit yaratish.
8. Boshlang'ich ta'lim sifatini yaxshilash maqsadida 2015-2016, 2016-2017-o'quv yilida 2- va 3-sinflarga dars beradigan o'qituvchilar uchun tayyorlangan 7 nomdagi metodik va multimediali ilovalardan foydalanish bo'yicha tizimli seminarlar tashkil etish.
9. O'tkazilgan monitoring natijasida dars berayotgan fani bo'yicha zarur bilim va yetarli tajribaga ega bo'lmagan o'qituvchilar ro'yxatini tuzish, ular uchun doimiy o'quv-amaliy seminarlar tashkil etish va faoliyatini o'quv yili davomida tahlil qilib borish hamda tegishli fanlar bo'yicha o'quvchilar bilimidagi bo'shliqlar ustida ishlash metodikasini o'qituvchilarga o'rgatishga doir mahorat mashg'ulotlarini tashkil etish kabilar yangi o'quv yili arafasidagi tayyorgarliklarimizning muhim qismi bo'lmog'i lozim.

Aytish joizki, 2016-2017-o'quv yili boshlanishi istiqbolimizning 25 yilligiga to'g'ri kelmoqda. Shu bois umum-ta'lim muassasalarida "Mustaqillik darslari"ni "Go'zal va betakrorimsan, muqaddas Vatanim, jonim senga fido, O'zbekistonim!" shiori ostida tashkil etish, o'quvchilarga mustaqillik tushunchasini chuqur tahlil qilib berish, anglatish,

ko'hna tariximiz, milliy qadriyatlarimiz, buyuk kashfiyotlari bilan jahon ilm-fani, madaniyati yuksalishga hissa qo'shgan allomalarimiz, o'tgan qisqa davrda respublikamizda amalga oshirilgan olamshumul o'zgarishlar, ulkan yutuqlar haqida to'xtalib o'tish lozim. Eng muhimi, o'quvchilar o'rtasida Vatanimizning taqdiri va kelajagi uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishga

Adabiyot fani bo'yicha an'anaviy avgust kengashlarida pedagog xodimlarning kasb mahorati va madaniyatini oshirish, yangi o'quv yili oldidan tayyorgarlik ishlarini tashkil etish — "Sog'lom ona va bola yili" Davlat dasturining mazmun-mohiyatidan kelib chiqqan holda belgilanadi. Sho'ba yig'ilishlarida Yurtboshimiz tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan keng ko'lami islohotlarning ta'lim rivojiga xizmat qilayotgani e'tiborga olinadi. Jumladan, adabiyot ta'limiga katta e'tibor qaratilib, Prezident Islom Karimovning "Adabiyotga e'tibor — kelajakka, ma'naviyatga e'tibor" asarida adabiyot fani mutaxassislariga oldiga ulkan vazifalar qo'yilganligi, ayniqsa, yoshlar o'rtasida kitob mutolaasi va oilaviy kitobxonlikni rivojlantirish, istiqbol davrida yangi adabiy-badiiy nashrlar chop etilgani, adabiyot ta'limining modernizatsiyalangan, o'quv dasturlarining optimallashtirilgani, darsliklar mazmunining yildan-yilga yaxshilanib, kamchiliklar bartaraf etilayotgani va bu sa'y-harakatlarning ta'lim jarayoniga ko'rsatayotgan ijobiy ta'siri aks etgan tajribalar umumlashtirilishi lozim.

Adabiyot

Yangi o'quv yilining dastlabki mashg'uloti — "Mustaqillik darslari" ko'tarinki ruhda tashkil etilib, xalqimiz qo'lga kiritgan ulkan yutuqlar, bunyodkorlik ishlari, jamiyatda sog'lom ma'naviy muhit yaratish borasida amalga oshirilgan islohotlar natijasi tilga olinadi. Qolaversa, yoshlarni ma'naviy tahdidlardan asrash va ogohlikka da'vat etish maqsadida ularga ko'hna tariximiz, muqaddas qadriyatlarimiz, millatimizning qadriyatlarini, sha'ni, or-nomusi, erki, e'tiqodi kabi pok insoniy tuyg'ularni tanituvchi asarlar negizida ta'lim-tarbiya berish kerak. Yurtboshimizning "Adabiyotga e'tibor — kelajakka, ma'naviyatga e'tibor" asarida keltirilgan fikrlarni o'quvchilarga uqtirish orqali adabiyotni sevish va kitobxonlikka o'rgatish, yosh avlod qalbida vatanparvarlik, millatparvarlik, el-yurt ravnaqi yo'lida xizmat qilish mas'uliyatini shakllantirish asosiy vazifa sanaladi.

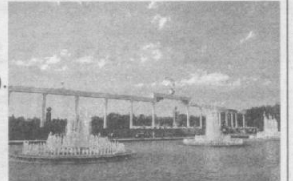
Sho'ba yig'ilishlarida "Mustaqillik darslari"ni jonli, qiziqarli, ko'rgazmali tarzda, rang-barang interfaol usullardan foydalangan holda tashkil etish masalasi ko'riladi. "Mustaqillik

qodir bo'lgan, yutuq va erishgan marralari bisyor yoshlarimiz haqida suhbat va munozaralar uyushtirish maqsadga muvofiq. O'quvchilarga 2016-yil "Sog'lom ona va bola yili" deb nomlanishining mazmun-mohiyati, davlatimiz tomonidan yoshlarga ko'rsatilayotgan e'tibor va g'amxo'rlik, ularning ta'lim olishi, sport bilan shug'ullanishi uchun yaratilayotgan keng imkoniyatlarni tushuntirish orqali Vatan, millat kelajagi, el-yurt ravnaqi

uchun mas'ul ekanini ta'kidlash lozim. Shu bilan birga, o'tgan 25 yil mobaynida mamlakatimizning qiyofasi tubdan o'zgarganligi, ma'naviy va milliy qadriyatlarini tiklash borasida amalga oshirilgan ishlar samarasi, ijtimoiy-iqtisodiy sohadagi salmoqli o'zgarishlar, shahar va qishloqlarimiz ko'rkamlashib borayotganiga oid materiallardan foydalangan holda darslarni sarmazmun tashkil etish kerak.

Ta'lim boshqa tillarda olib boriladigan maktablarning 2-9-sinflarida o'zbek tili fanidan "Mustaqillik darslari" quyidagi mavzularda o'tkazilishi mumkin:**2-4-sinflarda:**

1. Mening Vatanim (2-sinf).
2. O'zbekiston — mening Vatanim (3-sinf).
3. Biz baxtiyor yoshlarmiz.
4. Mustaqil O'zbekiston farzandlarimiz.
5. O'zbekiston — serquyosh o'lka.
6. Bepoyun va go'zal O'zbekistonini.

Ikki saboqda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yoshi, fe'l-atvori, psixofiziologik xususiyatlaridan kelib chiqib, yuqoridagi mavzulardan biri tanlanadi. Darsda dunyo ilm-faniga katta hissa qo'shgan ulug' bobolarimiz haqida videolavhalaridan foydalanish, yurtimizning betakror bog'urog'larini, qir-adirlari, zilol suvlari, mehmondo'st xalqi haqida suhbatlar uyushtirish, yurt tinchligi yo'lida kurashgan xalq qahramonlari xususida ma'lumotlar berish darsning sarmazmun o'tishini ta'minlaydi. Shuningdek, "Tarona" guruhi, "Tomosha" bolalar guruhi, xalqaro va respublika ko'rik-tanlovlari yutuqlarini qo'lga kiritayotgan yoshlar haqida qiziqarli suhbatlar o'tkazish mumkin.

5-9-sinflarda:

1. Mustaqil O'zbekiston — bizning Vatanimiz.
2. Obod o'lkam.
3. Gulla, yashna, O'zbekistonim!
4. O'zbekiston — kelajagi buyuk davlat.
5. O'zbekiston — umumiy uyimiz.
6. Biz — buyuk yurt farzandlarimiz.

O'qituvchilar mashg'ulotda mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq ta'lim-tarbiya sohasida amalga oshirilgan ulkan o'zgarishlar xususida gapirishi kerak. Prezidentimizning "Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch" asarida aytgan "Vatanimizning kelajagi, xalqimizning ertangi kuni, mamlakatning jahon hamjamiyatida tutgan o'rni, avvalo, farzandlarimizning o'sib, ulg'ayib, qanday inson bo'lib hayotga kirib borishiga bog'liqdir", degan so'zlari mazmun-mohiyatini

o'quvchilar ongiga singdirib, ularda ona Vatanga mehr-muhabbat, hurmat-ehtirom tuyg'ularini yuk-saltirishga erishish mumkin. Shuningdek, yoshlarning sport, musiqa va san'at, kasb-hunar, amaliy hunarmandlik, dizaynerlik kabi yo'nalishlarda erishayotgan yutuqlari haqida videoroliklar namoyishi va bu haqda suhbat va munozaralar tashkil etish orqali istiqloqlar tub mohiyatini anglashiga ko'maklashish lozim.

darslari" mashg'uloti bo'yicha bir sinf uchun tanlangan mavzular oson yoki murakkabligi jihatidan farq qilishi kerak. Chunki mazkur saboq

o'quvchilarning mustaqillik, erk, ozodlik haqida ayni paytgacha yoshiga mos tarzda egallagan bilim va tushunchalarini yanada boyitishga, tasavvurlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

«Mustaqillik darslari»ni quyidagi mavzularda o'tkazish mumkin:**1-4-sinflarda:**

1. Biz mustaqil O'zbekistonning baxtli bolalarimiz!
2. Bayrog'ing mangu hilpirab, elimizga hurlik va shodlik bag'ishlayversin, jonajon Vatanim!
3. Sen bizning ona Vatanimizsan — hur O'zbekiston!
4. So'lim oromgohlaring qo'nyida miriqib dam oldik.
5. Baxtli bolalik uchun — biz sendan minnatdormiz, ona Vatan!
6. Ozod Vatanimizning muqaddas ramzlari.
7. O'zbekiston — go'zal diyor, doim omad bo'lsin yor...

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiati, ruhiyatidan kelib chiqib tanlangan mashg'ulotda 25 yil ichida mamlakatimizda bolalarning jismonan va ma'nan sog'lom bo'lib o'sishi uchun yaratilgan imkoniyatlar, dunyo ilm-faniga katta hissa qo'shgan ulug' bobokolonlarimiz haqida qiziqarli suhbatlar tashkil etilishi, ona Vatanimizning go'zal bog'urog'larini, tog'larini, qir-adirlari, sharqiroq suvlari, o'zbek xalqining mehmondo'stligi, bag'rikengligi aks etgan badiiy lavhalar, hikoya va she'rlar o'qish va muhokama qilish dars mazmunini boyitadi. Shuningdek, "Ayyomni munosib kutib olish uchun nega katta tayyorgarlik ko'riladi? Nima uchun uy, ko'cha, mahalla, maktabimiz ko'rkam va obod bo'lishini istaymiz? Obodlik insonga nima beradi? Aksincha bo'lsa-chi?" kabi savollar orqali o'quvchilarni bahsga chorlash mumkin.

(Davomi 9-betda.)

(Davomi. Boshi 7, 8-betlarda.)

5-7-sinflarda:

1. Vodiylarni yayov kezganda...
2. Yurtim, senga she'r bitdim bu kun...
3. Yurtim durdonasi — shahrim (qishlog'im).
4. Bu aziz Vatan barchamizniki.
5. Vatan tuyg'usi muqaddasdir.
6. Bulbul chamanni sever, odam Vatanni.
7. Vatanning tinch — sen tinch.

8-9-sinflarda:

1. Biz kim, millatlarning eng qadimi va eng ulug'i...
2. Yurtimizning istiqbol yillarida erishgan yutuqlari.
3. Munavvar yo'ldan zafarli manzil tomon.
4. Yurtimiz kelajagi biz yoshlarning qo'lidagi.
5. Vatanni sevmoq iymondandir.
6. Bir o'lkaki...
7. Men dunyoni nima qildim, o'zing yorug' jahonim...

Ushbu mavzular doirasida o'quvchilar o'zlarining puxta bilim olishi, zukko va yuksak saviyali shaxs sifatida kamol topishi uchun yaratilgan imkoniyatlarni qadrlashi, yutuq va g'alabalari sari mustahkam odimlash mas'uliyatini his etishi lozim.

Yana bir muhim masala shuki, uzluksiz ta'lim tizimini modernizatsiyalash, oliy ta'lim muassasalarini, xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish institutlari mutaxassislari (safarbar qilingan holda) ilmiy salohiyatidan foydalanib, umumiy o'rta ta'lim va oliy ta'lim muassasalarida amaliy integratsiyani ta'minlash, umumiy o'rta ta'lim muassasalarida o'quv, ilmiy-metodik, ma'naviy-axloqiy tarbiya ishlarida samarali natijalarga erishayotgan, kasbiy mahorati yuqori bo'lgan o'qituvchilarning ish tajribalarini o'rganish va tatbiq etish muhimdir. E'tiborlisi, amaliyotchi o'qituvchilar har uch yilda malaka oshirishda-da, tajriba almashish maydoniga aylanib borayotgan "Mahorat maktablari"da har oyda yangiliklardan boxabar bo'lishi, izlanishi va o'z ustida ishlashiga imkon tug'iladi. Bu masaladagi amaliy taklif va mulohazalar ham sho'ba ishlari samaradorligini oshiradi.

O'tmishda xalqning, millatning ulug'lari, iste'dod sohiblari orasida so'z san'atining dostonxonlik, qasidaxonlik, navoiyxonlik, bedilxonlik,

fuzuliyxonlik, mashrabxonlik, g'azalxonlik kabi turlari shakllangan bo'lsa, oddiy xalq orasida "Alpomish", "Ravshanxon", "Rustamxon", "Malikayi ayyor" dostonlarini o'qish, shu bilan birga askiyachilik san'ati keng tarqalgan. Yaqin o'tmishda kitob mutolaasini ehtiyojga aylantirgan oilalar uchun na kunning sovuqligi, na elektr chirog'ining yo'qligi muammo tug'dirgan. Bugun texnika taraqqiyoti davrida o'qish, yozish kabi har qanday ehtiyoj elektron tarmoq yoki texnik vositalar yordamida bir zumda qondiriladi. Faqat pedagoglardan yoshlarga kitobning, badiiy asarning ahamiyatini anglatish talab etiladi. Zero, Cho'lpon aytganidek, "Adabiyot — chin ma'nosi ila o'lgan, so'ngan, qoralangan, o'chgan, majruh, yarador ko'ngilga ruh bermak uchun faqat vujudimizga emas, qonlarimizga qadar singishgan qora balchiqlarni tozalaydug'on, o'tkur yurak kirlarini vujudimizga emas, qonlarimizga qadar singishgan qora balchiqlarni tozalaydug'on, o'tkur yurak kirlarini vujudimizga emas, qonlarimizga qadar singishgan qora balchiqlarni tozalaydug'on toza ma'rifat suvi, xiralashgan oynalarimizni yorug' va ravshan qiladug'on, chang va tuprog'lar to'lgan ko'zlarimizni artub tozalaydug'on buloq suvi"dir.

Ta'lim muassasalarida adabiyot o'qituvchilari ota-onalar bilan hamkorlikda ishlash jarayonida bolalar mutolaasi va oilaviy kitobxonlikni yo'lga qo'yishi, uyd qaysi yoshdan mutolaa qilish, qanday kitoblarni o'qish, muhokamani qanday o'tkazish, natijani kuzatish borasida maslahatlar berishi ayni muddao. Ota-onalar yig'ilish-

larida farzandini yoniga o'tirg'izib kitob o'qib beradigan, dilbandining komil inson bo'lib shakllanishida hech bir vosita kitobning o'rnini bosa olmasligini yaxshi tushunadigan oilalar namuna qilib ko'rsatilishi kerak.

Ta'lim muassasalarida sinfdan tashqari o'qitish yaxshi yo'lga qo'yilsa, o'quv-tarbiya ishlari muvaffaqiyatli bo'ladi. Bunda o'quv maskanidagi kutubxona — nurxonalarning o'rni katta. G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi tomonidan taqdim etilgan umumta'lim maktablarining 5-9-sinf o'quvchilari uchun "Adabiyot xrestomatiyalari" umumta'lim maktablari o'quvchilarining mustaqil o'qishlari uchun muhim manbadir. Mazkur kitoblarda o'quv dasturiga kiritilgan xalq og'zaki ijodi namunalari, mumtoz va hozirgi zamon adiblari, jahon adabiyoti namoyandalari asarlari to'liqroq shaklda berilgan. Ularni kutubxona fondiga qo'shish o'quvchilarning darsda olgan bilimlarini mustaqil ravishda boyitishiga, kengaytirishiga yordam beradi.

Sho'ba yig'ilishlarida o'quvchilarni badiiy adabiyot mutolasiga qiziqtirish masalasining muhokama etilishi o'quvchi bilimidagi bo'shliqlarni to'ldirish hamda bu boradagi muammolar yechimini topishga yo'l ko'rsatadi.

Adabiyot fanini o'qitishda AKTdan o'rinni foydalanish mashg'ulot samaradorligini oshirishda asosiy omillardan biri hisoblanadi. Buning uchun o'qituvchilardan global tarmoqdagi ta'lim saytlaridan zarur ma'lumotlarni izlab topish, ularni saralash, ijodiy foydalanish, eng samarali metod va usullarni darslarga tatbiq etish talab etiladi. Dars jarayonida elektron darslik va multimedia vositalari, videodarslardan foydalanish o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Zero, o'qish o'rganish bilan birga ko'z orqali ko'rish, idrok etish o'quvchi tasavvurini boyitadi, o'rganmalarini yorqinlashtiradi, xotirasida uzoq saqlanadi. Qolaversa, o'quvchini mulohaza yuritishga yo'naltirib, xatolarini to'g'rilash imkonini beradi.

Sho'ba yig'ilishlarida 2015-2016-

o'quv yilida o'tkazilgan monitoringda aniqlangan bo'shliqlar va ularni bartaraf etish yo'li, ayniqsa, fan olimpiadasi va bilimlar bellashuvi natijalarini muhokama etish ta'lim samaradorligini belgilovchi omillardan sanaladi.

Avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama qilish va tajriba almashish uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Mustaqillik darslari"da Vatan madhi va tuyg'usining yorqin ifodalinishida o'qituvchi mahorati.
2. O'quvchini kitob mutolaasiga qiziqtirishda o'qituvchi va kutubxonachi hamkorligi.
3. Monitoring natijalari: muammo va yechimlar.
4. Darslarda axborot va ta'lim texnologiyalaridan o'rinni foydalanishda o'qituvchining kasbiy salohiyati.
5. Fanni o'qitishdagi ilg'or ish tajribalari va kelgusidagi vazifalar.
6. Adabiyot darslarida videodars va multimedia vositalaridan o'rinni foydalanish.
7. "Mahorat maktablari" o'qituvchi kasbiy mahoratini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.
8. Fan oyliglarini noan'anaviy usullarda tashkil etish yo'li.
9. O'qituvchining chuqur bilimi, kasbiy mahorati dars sifati va samaradorligi garovidir.
10. Zamonaviy dars o'tishda o'qituvchiga qo'yiladigan talablar.

Berilgan mavzular yuzasidan bahs-munozaralar, mavzu taqdimoti hamda davra suhbatlarini tashkil qilish tavsiya etiladi. Muhimi, avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlari amaliyotchi o'qituvchilar va metodistlarga metodik yo'llanma berishini inobatga olib, mashg'ulotlar imkon darajasida noan'anaviy usullarda, qiziqarli o'tkazilishi maqsadga muvofiqdir.

Fizika

O'quvchilarning hozirgi zamon fan va texnikasini o'rganishga qiziqishini kuchaytirish, ularni ijodkorlikka undash, nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish, darslarda ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, zamonaviy laboratoriya jihozlaridan samarali foydalanish, o'quvchilarning intellektual salohiyatini oshirish, to'garak mashg'ulotlari va tadbirlarni noan'anaviy tarzda o'tkazish davr talabidir. Bu vazifalarni amalga oshirishda o'qituvchining ijodkorligi, pedagogik mahorati, iste'dod va qobiliyatini namoyon qilishi juda zarur. Shu bois an'anaviy avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida o'qituvchilar bilan tizimdagi eng dolzarb vazifalar xususida fikrlashib olish tavsiya etiladi.

Ma'lumot o'rnida aytish joizki, 2016-2017-o'quv yilida

umumiy o'rta ta'lim maktablarida N.Turdiyev muallifligidagi 6-sinf «Fizika», P.Habibullayev va boshqalar muallifligidagi 7-, 8-, 9-sinf «Fizika» darsliklaridan foydalaniladi. 2016-2017-o'quv yilida ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarida N.Sh.Turdiyev muallifligidagi 6-sinf "Fizika" darsligidan foydalaniladi. 2014-yil — "Sog'lom bola yili" Davlat dasturida belgilangan "Ayrim fanlar chuqurlashtirib o'qitishga ixtisoslashtirilgan umumta'lim muassasalar uchun darsliklar va o'quv-metodik majmualarni bosqichma-bosqich ishlab chiqish va chop etish" vazifasi ijrosini ta'minlash maqsadida 2016-2017-o'quv yilidan N.Turdiyev muallifligidagi 7-, 8-, 9-sinf "Fizika" darsliklari chop etilib, ijara tizimiga kiritildi.

Xalq ta'limi vazirligi, Respublika ta'lim markazi,

Multimedia umumta'lim dasturlarini rivojlantirish markazi hamkorligida o'qituvchi va metodistlarga AKTdan foydalanib videoo'quvlar tashkil etilayapti, masofadan metodik xizmat ko'rsatilmog'da. Videoo'quvlar laboratoriya ishlarining bajarilishiga alohida e'tibor qaratildi hamda shu yuzasidan materiallar www.uzedu.uz, www.rtm.uz elektron saytiga joylashtirildi. Avgust aylanlarida ushbu materiallar yuzasidan fikr almashish, o'qituvchilarni "Xalq ta'limi tizimidagi muassasalarning bino va inshootlarining saqlanishi va ularga texnik xizmat ko'rsatish, shuningdek, mavjud mebel, o'quv-laboratoriya asbob-uskunalari, kompyuter texnikasi, sport anjomlari va boshqa inventarlardan samarali foydalanish, ularni saqlash to'g'risida"gi yo'riqnomam mazmunli bilan yana bir bor tanishtirish maqsadga muvofiqdir.

Yakunlangan o'quv yilida umumiy o'rta ta'lim maktablari o'quvchilari o'rtasida ta'lim sifati yuzasidan o'tkazilgan monitoring natijalari fizika fani yo'nalishi bo'yicha tahlil qilinganda quyidagilar aniqlandi:

- DTS asosida o'quvchilar egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar aniq belgilab olinmagani, zamonaviy o'qitish metodlaridan o'rinni foydalanilmagani;
- o'quv-laboratoriya jihozlaridan samarali foydalanib, yetarli darajada tajriba namoyishi ko'rsatilmayotganligi, laboratoriya ishlari talab darajasida bajarilmayotganligi;
- darsda elektron axborot-ta'lim resurslari va AKTdan foydalanish malakalari yetarli emasligi;
- murakkab mavzularga doir masalalar kam yechilayotganligi;
- o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshirish maqsadida bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish bo'yicha darsdan tashqari to'garak mashg'ulotlarining sifati tashkil etilmayotganligi;
- malaka oshirish institutlari va metodika markazlari tomonidan malaka oshirishga kelgan o'qituvchilarning metodik ehtiyojlari to'liq aniqlanmayotganligi, ta'lim sifati monitoringi va bilimlar bellashuvi natijalariga ko'ra o'quvchilar bilimida aniqlangan bo'shliqlar yuzasidan metodik tavsiyalar va namunali dars ishlalarni yetarli darajada ishlab chiqilmayotganligi;
- o'qituvchilarning darsga tayyorgarlik jarayoniga mustaqil, ijodiy yondashmasligi, o'z ustida mumtoz ishlamasligi, kasbiy tayyorgarlik darajasi va pedagogik mahoratini mazmunli tashkil eta olmayotganligi va boshqalar.

(Davomi 10-betda.)

(Davomi).

Boshi 7, 8, 9-betlarda.)

Bu kabi omillar dars samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, monitoring natijalariga ko'ra, fizika fanidan quyidagi mavzularda o'quvchilar bilimida bo'shliqlar vujudga kelgan:

6-sinfda: "Jismlarning bosib o'tgan yo'lga ketgan vaqti", "Qattiq jism, suyuqlik va gazlarning molekulyar tuzilishi", "Molekulalar va ularning o'lchamlari".

7-sinfda: "To'g'ri chiziqli tekis harakat tezligi. Harakatning grafik tasviri", "Kinematikaning asosiy tushunchalari", "Aylanma harakatni tavsiflaydigan kattaliklar orasidagi munosabatlari".

8-sinfda: "Elektr qarshilik", "Elektr maydon", "Zaryadlangan jismlarning o'zaro ta'siri. Kulon qonuni", "Kondensatorlar".

9-sinfda: "Ideal gaz molekulyar-kinetik nazariyasining asosiy tenglamasi", "Linzalar", "Gaz molekulyar harakat tezligi", "Moddaning solishtirma erish issiqligi. Amorf jismlarning erishi va qotishi".

"Mahorat maktablari"da o'quv jarayoniga ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish bo'yicha maqsadli o'quvchilarni tashkil etishda o'quvchilarning metodik ehtiyojini aniqlash, har bir laboratoriya mashg'ulotlarini o'qituvchilar bilan birgalikda o'tkazish, mavjud muammolarni hal etish yo'llari yuzasidan Respublika ta'lim markazi saytida "Pedagogik mahorat ustaxonasi" rukni ostida namunal dars ishlanmalari va boshqa turdagi metodik materiallar joylashtirilgan.

Fizika fani yo'nalishida yangilik yaratgan, shu sohada ijobiy natijalarga erishgan tajribali o'qituvchilar va "Eng yaxshi biologiya, kimyo, fizika fan kabineti mudirlari", "Eng yaxshi dars ishlanmasi", "Eng yaxshi elektron axborot-ta'lim resurslari" ko'rik-tanlovi g'oliblari bilan davra suhbatlari tashkil etish lozim.

Fizika fanidan eng yaxshi kabinet mudiri g'olibi xonasining jihozlanishi va ulardan laboratoriya mashg'ulotlarida samarali foydalanishidan na-

munalarni videotasvir orqali o'qituvchilarga ko'rsatgan holda ilg'or ish tajribasini omma-lashtirish yuzasidan fikrlashish.

Fizika fanidan o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan mavzularga oid masalalarni yechishning turli usullari, laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish yuzasidan fikr almashish, dars jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish yuzasidan tavsiyalar ishlab chiqilishi, ularni dars jarayoniga tatbiq etish yo'llari yuzasidan ma'lumotlar berishga e'tibor qaratish zarur.

2015-2016-o'quv yilida fizika fanidan umumiy o'rta, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining o'quvchilarda kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari loyihalari bo'yicha barcha hududlarda tajriba-sinov ishlari davom ettirildi. Bu jarayonning natijasi va samaralari "Fizika, matematika va informatika" ilmiy-uslubiy jurnalida (2016-yil 3-son, N.Turdiyev, Z.Sangirova muallifligida) "Fizika o'quv fani darslarida o'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni shakllantirish" mavzusidagi maqolada bayon etilgan. Anjumanlarda shu kabi manbalardan foydalanish samaralidir.

Avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida o'qituvchilar bilan quyidagi vazifalarni belgilab olish tavsiya etiladi:

1 2016-2017-o'quv yilida umumiy o'rta ta'lim maktablarida foydalaniladigan darsliklar, metodik qo'llanmalar va qo'shimcha adabiyotlar bilan tanishtirish;

2 "Mahorat maktablari"da o'quvchilar bilimida aniqlangan bo'shliqlarni to'ldirish va ularni bartaraf etish yo'llari bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish;

3 Fizika o'quv-laboratoriya jihozlaridan samarali foydalanish, asbob-uskunalar, kimyoviy reaktivlarni inventarizatsiyadan o'tkazish, ularni saqlash hamda sarflangan, ishlatish uchun nosoz jihozlar o'rmini qayta to'ldirish va harakatdagi o'quv seminarlarini tashkil etish;

4 Fizika darslarida o'quvchilarning bilim samaradorligini oshirish uchun mustaqil va ijodiy ishlashga yo'naltiruvchi topshiriqlar berish metodikasi;

5 Fizika fanidan murakkab masalalarni yechish metodikasi va iqtidorli o'quvchilarni bilimlar bellashuviga, fan olimpiadalariga tayyorlash;

6 Fizika ta'limi samaradorligini oshirishda AKT va internet materiallaridan foydalanish;

7 Fizika fanini o'qitishda zamonaviy o'qitish metodlaridan foydalanish;

8 Fizika ta'limi sohasida yangilik yaratgan, qiyin o'zlashtirilgan mavzularni turli metodlar bilan samarali tashkil etgan, shu sohada ish olib borayotgan va ijobiy natijalarga erishgan tajribali o'qituvchilarning ilg'or pedagogik ish tajribasini o'rganish va viloyat saytida ommalashtirish yuzasidan fikrlashish.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida matematika fanini o'qitishdan ko'zlangan asosiy maqsad o'quvchilarga mehnat faoliyati va kundalik hayot uchun zarur bo'lgan matematik bilim, ko'nikma va malakalarni berishga qaratilgan. Shuningdek, o'quvchilarning hayotiy tasavvuri bilan amaliy faoliyatini umumlashtirish, matematik tushuncha va munosabatlarni ongli o'zlashtirishi hamda hayotga tatbiq eta olishiga erishish, izchil mantiqiy tafakkurni shakllantirish orqali bolalarning aq-zakovatini rivojlantirish, tabiat va jamiyatdagi muammolarni hal etishning maqbul yo'llarini topa olishlariga ko'maklashish nazarda tutiladi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida matematika fanini o'qitishda yuqori sifat va samaradorlikka erishish, fan yo'nalishidagi yangiliklarni izlab topish va ta'lim jarayoniga tatbiq etish, o'quvchilarning mazkur fanga qiziqishini, bilim, ko'nikma va malakalarini oshirish, hozirgi zamon fan-texnikasini o'rganishga intilishini quvvatlash o'qituvchilarga katta mas'uliyat yuklaydi.

Xalq ta'limi vazirligi tomonidan o'tkazilgan ta'lim sifati monitoringi natijalariga ko'ra matematika fanidan o'quvchilar bilimida bo'shliqlar, o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan qator murakkab mavzular aniqlandi. Jumladan:

— 5-sinfda "Matnli masalalarni tenglama va matn tuzib yechish", "Foilarga doir masalalar";

— 6-sinfda "Matnli masalalarni arifmetik usulda tuzib yechish", "Aralash kasrga teskari bo'lgan sonni topish", "Berilgan sonning biror qismini topish", "Aralash kasrlarni bo'lishga doir misollar yechish";

— 7-sinfda "Daraja qatnashgan ifodalarni soddalashtirish", "Bir-hadlarni standart shakliga keltirish", "Isbotlashga doir masalalar yechish";

— 8-sinfda "Qo'shtengsizliklarning butun yechimlarini topish",

"Koordinata boshiga nisbatan simmetrik nuqtani topish", "Chiziqli tengsizliklarni yechish" mavzularini o'zlashtirishda o'quvchilar qiyinchiliklarga duch kelgan.

Avgust kengashlarida o'zlashtirilishi qiyin bo'lgan mavzularni o'quvchilarga tushuntirishda dars jarayonida ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan to'g'ri hamda samarali foydalanish, "Aqliy

hujum", "Blits-so'rov", "Klaster", "Moychechak" kabi usullarni qo'llash, xilma-xil, qiziqarli savol va topshiriqlar berish, masalalar yechish algoritmi ketma-ketligini aniq ko'rsatish, xalq ertaklaridan rolli o'yinlar namoyish etish, o'quvchilarga mustaqil ishlash uchun mavzuga doir hayotiy masalalar berish yuzasidan aniq tavsiyalar ishlab chiqish tavsiya etiladi.

Matematika

Mazkur yo'nalish bo'yicha 2016-2017-o'quv yilida umumiy o'rta ta'lim maktablarida matematika fanidan foydalaniladigan darsliklar quyidagilar:

• 5-sinf "Matematika" (B.Haydarov, 2015-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");

• 6-sinf "Matematika" (M.Mirzahmedov, A.Rahimqoriyev, 2013-yil, "O'qituvchi");

• 7-sinf "Algebra" (Sh.Alimov, A.Xalmuhamedov, M.Mirzahmedov, 2013-yil, "O'qituvchi");

• 7-sinf "Geometriya" (A.A'zamov, B.Haydarov, E.Sariqov, A.Qo'chqorov, U.Sagdiyev, 2013-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");

• 8-, 9-sinf "Algebra" (Sh.Alimov va boshqalar, 2014-yil, "O'qituvchi");

• 8-sinf "Geometriya" (A.Rahimqoriyev, M.Toxtaxodjayeva, 2014-yil, "Yangiyo'l poligraf servis");

• 9-sinf "Geometriya" (B.Haydarov, E.Sariqov, A.Qo'chqorov, 2014-yil, "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi").

8-sinf "Geometriya" darsligida "Takrorlash", "Ko'pburchaklar", "Ko'pburchak ichki burchaklarining yig'indisi", "Parallelogramm va uning xossalari", "To'g'ri to'rtburchak va uning xossalari", "Romb va uning xossalari", "Kvadrat va uning xossalari", "Trapetsiya va uning xossalari", "Fales teoremasi", "Uchburchak o'rta chizig'ining xossasi", "Trapetsiyaning o'rta chizig'ining xossasi" mavzulari ketma-ketligi o'zgartirilgan.

Matematika faniga ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablarining 5-, 6-sinf "Matematika", 9-sinf "Algebra" darsliklari 2014-2015-o'quv yilida tanlov asosida yaratildi. Mazkur darsliklar yangi o'quv yili uchun chop etilib, ixtisoslashtirilgan davlat umumta'lim maktablariga yetkazilishi ko'zda tutilgan.

Dars sifati oshirish maqsadida Xalq ta'limi vazirligi, Respublika ta'lim markazi, Multimedia umumta'lim dasturlarini rivojlantirish markazi

tomonidan o'qituvchi va metodistlarga video metodik xizmat ko'rsatish yo'lga qo'yilib, mazkur jarayonda matematika fanining o'qitilishi bo'yicha o'tkazilgan videoseminarlar materiallarini Xalq ta'limi vazirligining www.uzedu.uz internet saytidan olib foydalanish tavsiya etiladi.

An'anaviy avgust kengashlarining sho'ba yig'ilishlarida muhokama etish uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

— matematika fanini o'qitishning sifat va samaradorligini oshirish, innovatsion ta'lim-tarbiya jarayonida o'qituvchining vazifalari;

— 2015-2016-o'quv yili davomida matematika fanining o'qitilishida uchragan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari;

— o'quvchilar bilimidagi bo'shliqlarni aniqlash va ularni bartaraf etishning samarali usullari;

— matematika darslarida multimedia vositalaridan foydalanishning ahamiyati;

— o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirishda mantiqiy va harakatga doir masalalarning o'rni;

— matematika darslarida iqtidorli o'quvchilar bilan ishlash;

— darsdan tashqari mashg'ulotlarda internet sahifalaridan olingan matematika faniga doir materiallardan foydalanish;

— matematika fanidan murakkab mavzularni o'qitishda zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish yo'llari.

Umumta'lim maktablari uchun 2016-2017-o'quv yili oldidan o'tkaziladigan an'anaviy avgust kengashlarida boshqa fanlar bo'yicha sho'ba yig'ilishlarini o'tkazish yuzasidan tavsiyalar bilan gazetamizning keyingi sonlarida tanishishingiz mumkin.

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

1945 йил. Тонг. Баҳорнинг илк кун. Кушлар бир-бирдан қолишмай жўр бўлиб сайрар, шамол эса турли буюмларга урилиб турфа хил соз чаларди. Ҳаммасидан ҳам Орол денгизининг гувилаган овози ўзгача эшитиларди. Денгиз бўйида жойлашган Мўйноқ туманида бу кун кутлуғ из қолдирди. Қозоқдарё қишлоғида балиқчи оиласида туғилган чақалпоқ йиғиси борлиқни уйғотиб юборди гўё. "Уйғониш ва яшарлиш фақлида туғилган бола кўпроқ ижодкор бўлиб етишади", дея қишлоқ аҳли башират қилганди...

Мана, вақт ҳайдовиди кетаётгани йиллар етмиш довинини орда қолдирди. Ўзбекистон, Қорақалпоғистон, Бошқирдистон халқ артисти Гулпаршин Сиримбетова халқ айтса, қалп (ёлгон, бежиз) айтмаслигини амалда исботлади. У кўнгил измида, бетақорр табиаат кўйида улғайди. Табиат — буюк ижодкор. У билан дўст тутиниш — муваффақият гарови. Гўзалликдан илҳомлана оладиган жон, албатта, гўзалликлар яратилганга қодир бўларкан. Имкониятлар эса изланганга топилади. Эзгу ишлар — кўнгилларга меҳр-муҳаббат уруғини экади. Натижада яхшиликлар гуллаб-яшнади.

Кўшиқ айтиш ҳам — яхшилик. У тингловчига хуш кайфият бағишлайди, ҳайёга муҳаббат, яшашга иштиёқ уйғотиб, катта мақсадлар сари чорлайди. Бу ҳақда авар халқининг сеvimли шоири Расул Ҳамзатов шундай ёзади: «Кўшиқ тоғдаги жўшқин дарё, кўшиқ жанг майдонидан хабар олиб келаётган чавандоз, кўшиқ — қутилмаганда меҳмонга келган дўстинг, кадрдонинг... Кўшиқлар шодлик ва армон маҳсули. Улар мардлик ва ориятга, орзуга гувоҳ бўлган. Улар ёшларни ботир ва донишманд қилади, донишманд ва кексаларни эса ёшартиради. Чавандозни отдан тушириб тинглашга ундайди. Пиёда отга сакраб минаиб, қушдай парвоз қилиши учун қанотлантиради...»

Ҳа, кўшиқ қадимий, қудратли қурол. Кучли довул денгизни тўлғандириб, тўлқинларни пайдо этганидек, кўнгил тўлиб-тошганда кўшиқ яралади. Шу боис ажайиб мусиқага йўрилган сўз — кўшиқ гоҳ кўзимизни ёшлаб, гоҳ юзимизга кулгу суратини чизади. Овунаригимиз, соғинаригимиз — кўшиқ. Инсонлар эса санъаткорларга доим ўзгача меҳр кўрсатиб, ардоқлашади. Биз ҳам халқимизнинг сеvimли санъаткори Гулпаршин оша Сиримбетова билан суҳбатлашиб, ўзимизни қизиқтирган саволларимизга жавоб олдик.

— Санъат оламига қандай кириб келгансиз?

— Хали-ҳануз эсимда. Кичкина пайтимизда телерадио бўлиб, одамлар кўп йиғиладиган жойларга осиб қўйиларди. Унда турли хабар ва кўшиқлар айтилларди. Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ артистлари — Тамарахоним, Орзигул Отамуратова, Гулхан Шерозиева, Тўхта Раҳмоно-

ва, Ойимхон Шомуротованинг кўшиқларини тинглаб, кўп нарса ўргандим, санъаткор бўлишга қизиқувчанлигим ортди, кўнглимда бу касбга меҳр-муҳаббат уйғонди. Мактабга ўқишга борганимда ҳам дастлаб мусиқа тўғарагига аъзо

ҳайёт аъзолари бир овоздан биринчи ўринга муносиб деб баҳолашди. Тошкентда ўтказиладиган якуний босқичга энг талантли ёшлардан гуруҳ тuzилиб, бир ой мобайнида қизгин тайёргарлик кўрганмиз. Ўша танловнинг республика босқичида биринчи ўринни кўлга киритишим ҳаётимда унутилмас воқеа бўлди. Мени Бердақ ашула ва рақс филармонияси (ҳозирги "Айқулаш" ансамбли)га қабул қилдилар.

— 1963 йили Тошкент консерваториясига икки йиллик тайёрлов курсига, сўнг тўрт йиллик асосий ўқишга қабул қилиниб, 1969 йили уни муваффақиятли

уларни катта мақсадлар сари руҳлантиришдан иборат.

— Оддий ва самимий шеър қачон ва қандай қилиб кўнгилларга етиб бориши мумкин?

— Сўзга создан бежирим либос кийдириш катта санъат. Овоз шунчаки воқеа эмас. Овозингизга кайфиятинг, борлигингиз акс этади. Айтаётган сўзингиз — бу ўзингиз. Сўз — жон ичидан чиққан жон, мўъжиза. Уни ҳеч қачон бекор сарфламаслик керак. Кўшиқ айтдингиз, кўшигингиз жонларга жон, танга малҳам бўлсин. Кўшиқчи оддий касб ёки қобилият ҳам

San'at va siyrat

ними ёки томошабин, мухлислариними?

Овоз пардаси бора-бора очилади. Изланишда бўлган инсон оддий нарсанинг ҳам минглаб қирраси мавжудлигини англаб етади. Талант ҳам тарбияни талаб этади. Техникага буткул ишониб қолмаслик керак, чунки у инсонларни эринчочликка ўргатади. Муаммо шундаки, ҳозир кўпчилик техникани эмас, техника инсонларни бошқариб кетмоқда. Ҳақиқий қобилият бўлса, қолигиз сизга. У бетақорр. Бетақоррлик доим инсонларни оҳанрабодек ўзига тортади. Бугунги ижронг кечгадиган яхши, эртангиси эса бугунгидан ҳам зўр бўлади. Яхши кўшиқлар ана шундай, у — йиллар меваси, жон озукиси.

— Санъаткор учун энг катта мукофот нима?

— Халқ олқиши, ҳурмати ва эътирофи эришиш — мукофот. Бу йўлда ўзимизни узлуксиз тарбиялаб бориш — масъулият. Ҳурмат қозониш учун биринчи ўзингиз ва ўзгаларнинг ҳурмати билан қўйишингиз керак. Чунки ўзингизда бўлмаган нарсани бошқача ҳеч қачон бера олмайсан, бошқадан қутишингиз ҳам ноурин. Тарбиянгиз бўлмаса — ахлоқсизликни, билимингиз бўлмаса — саводсизликни, меҳрингиз бўлмаса — ёвузликни сингдирасан. Шу боис ижодкор инсонлар, санъаткорлар маданиятли, билимли бўлиши зарур. Ёшлар доим улардан ибрат олади, уларга тақлид қилишади.

— Баъзан ҳаммаси яхши бўлса ҳам нимадир етишмаётгандек туюлади (ми)?

— Ижодкор инсонларда бу туйғу кўпроқ сезилса керак. Нималигини ўзингиз ҳам билмайсан. Тонг ҳамма жойда бир хил отади, лекин қишлоқда, ўз уйингизда уйғониш гашти бўлақча. Бу туйғу — илҳомдир балким. Қайси қадрдонингизни кўмаш, соғинч ёки қутиш...

Баъзан ёлғиз қолиб ҳам ёлғиз бўлолмайсан. Базан эса, минглараро ўзингиз ёлғиз ҳис қиласан. Ҳақиқий сукунат ичида қолганингиз бўлса қалбингиз куйлай бошлайди. Бу садони эшита олиш чинакам қобилият.

— Халқимизга тиланингиз.

— Деҳқон қишнинг қорли, баҳорнинг баракали келишини, шифокор беморнинг тезда соғайишини, устоз шогирди камолини кўришнинг истагани каби санъаткор халқимизнинг тўй-томоша, байрамлари кўп бўлишини, яхши кунларда юғуриб хизмат қилишни тилайди. Осмонимиз очик, ҳар кунимиз тўй, байрам бўлсин!

Несибели МАМБЕТИРЗАЕВА, «Йилнинг энг фаол журналисти» танлови голиби

Яхши кунларимиз йўлдоши

бўлганман. Шу тўғарак аъзолари ҳар ойда, байрамларда концертлар уюштирадик. Айниқса, ёз ойлари биз учун қизиқарли ва мазмунли ўтарди. Кун исини билан одамлар қора уйларга кўчиб, томлар бўшаб қоларди. Кечда кун бўйи далада меҳнат қилиб, чарчаб келган қишлоқ аҳлини йиғиб концерт қўйиб берардик. Катталарнинг дуоиси, қимматли маслаҳатлари бизга қанот бағишларди. Кўнгилларга шодлик улашиш орқали ўзимизни беҳад бахтиёр сезардик...

Кўшиқ дунёсига ҳақиқий кириб келишим эса саккизинчи синф пайтиимдан бошланди. "Кўшиқлар байрами" фестивалида мактабимиз номидан қатнашадиган бўлдим. Туманга борсам, ҳамма мактабдан истеъдодли ўғил-қизлар йиғилган экан. Бор иқтидоримни ишга солиб биринчи ўринни кўлга киритганман. Бу дастлабки ютугим ота-онам ва устозларимни жуда сеvimтирдди. Нуқсуда бўладиган танловда ўзбек, қорақалпоқ, қозоқ ва тожик тилларида жами еттита кўшиқ ижро этдим. Ҳамма

тамомладим ва яна ансамблга қайтиб келдим. Ҳар йили юртимиз бўйлаб, кўшни давлатларга бориб концертлар берардик. Халқимизнинг бой санъатини дунёга таништиришда хизмат қилганлигимдан фахрланаман.

Репертуаримда халқ кўшиқлари кўп ўрин эгаллайди. Бу шундай бебаҳо мероски, асрлар юкини елкасида кўтариб бизнинг замонамизгача етиб келганлигининг ўзи катта мўъжиза. Таниқли ва тажрибали композиторлар Нажиматдин Муҳамметдинов, Қудайберганд Турдиқулов, Абдирайим Султонов, Ғаний Аманиязов, Ансатбой Қайратдиновлар билан биргаликда ишламоқдаман. "Элларим борди" деб тўлғаниб шоир Ажиниёз бобомни англадим, "Беш парда", "Ёр-ёр айтайин" "Дарёсан", "Дам бермас" каби кўшиқлар ҳаётим мазмунига айланди. Мен кўшиқ дунёсига, кўшиқга эса менинг қалбимга буткул сингиб кетган. Вазифам — қалб созини тилга кўчириб, халққа етказиш, инсонларнинг қувончи ва дардига шерик бўлиш,

эмас. Уни англаш ва тушуниш инсонни бахтиёр қилибгина қолмасдан камолотга етаклайди. Худо сенга овоз берибдими, халқингизнинг айтган сўзи, ёруғ юзи бўлишингиз керак.

— Санъат оламида кеча ва бугунни қандай таърифлайсиз.

— Вақт ҳамма нарсани ўзгартиради. Тўғри, фантехнология имкониятларидан самарали фойдаланиш керак, лекин техника ижодкор бўла оладими?! Унда кўнгил борми? Фонограмма қайсидир маънода яхши, қайсидир маънода у барибир, санъат эмас-ку! Масалан, катта байрамларда овоз узоққа етиб бориши, яхши эшитилиши керак. Шундай пайтлари фонограммадан фойдаланса бўлади. Аммо ҳозир аксарият кўшиқчиларимиз кўпроқ техника имкониятларидан фойдаланишни афзал қўради. Концерт ва тўйларда фақат оғзини ҳаракатлантириб, у ёқдан — бу ёққа чопиб юрган санъаткорларни кўриб, қулиш ёки йиғлашни билмайсан киши. Улар кимни алдаяпти: ўзи-

Куёш заминни иситади, зулматни ёртади. Куёш нурларидан бахра олиб мевали боғлар ҳосил беради, гул-ғунчалар очилади. Куёшдан Ер юзига жуда катта миқдорда энергия келади, яъни 1 сонияда 170 миллиард Жоуль. Куёшдан уч кун давомида келадиган энергия бутун Ер сонида қазиб олинмайдиган энергияга тенг экани манбалардан маълум.

Қадим-қадимдан, ҳали ёқилғиларнинг бугунги турлари кашф этилмасидан олдин, одамзод куёш энергиясидан самарали фойдаланиш йўллари излаган. Масалан, суғи иситиш учун оддий қора қўтилардан фойдаланилган. Ҳозир бунинг ўрнини замонавий, юқори самарадорликка эга куёш коллекторлари эгаллаган.

Шу ўринда, икки оғиз коллекторлар ҳақида тўхталиб ўтиш жоиз. Коллектор (лот. collector — йиқкич) — 1) электр токи частотасини механик ўзгартиргич; электр машина ротори (яко-

Куёш ошхонаси ўлчамлари 10x10x0,6 см бўлган 100та ясси кўзгудан иборат (1-расм). Кўзгулар "Г" шаклидаги пластинага эпоксид елими билан орқа томонидан қотирилган.

Вертикал ва горизонтал айланиш ўқлари қурилма юзасини куёшга йўналтириш имкони беради. Маълумки, Ердаги қузатувчиға нисбатан Куёш ўз траекторияси бўйлаб ҳаракатда бўлади, бу эса қурилмани вақти-вақти билан (ҳар 15—20 дақиқада) куёшга қаратиб туришни талаб қилади. Энг муҳими, куёш ошхонаси осон йиғилади. Жумладан, алоҳида кўзгулар асосий каркасга боллар ёрдамида маҳкамланади, ҳар бир кўзгудан ҳосил бўлган куёш доғи эса қурил-

Куёш ошхонаси:

Самарали энергия манбаи

ри) билан конструктив бирлаштирилган. Бир-биридан ва ротор корпусидан электр жиҳатдан изоляцияланган ток ўтказувчи пластинкалардан иборат. Ҳар қайси пластина якорь чулгамининг бир ёки бир неча ўрамларига уланади. Ротор айланишида коллектор пластиналари сиртида контакт чўткалари бирин-кетин сирпаниб, чулгамни ташқи электр занжирига улайди; 2) ташқи электр занжири билан асбобнинг коллекторли зонасини боғлайдиган транзистор электроди ва бошқалар.

Хабарингиз бор, Тошкент вилоятининг Паркент туманида жойлашган "Физика-Куёш" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси Материалшунослик институтига қарашли, иссиқлик қуввати 1 Мвт бўлган катта куёш қурилмаси мавжуд. Бу қурилма ёрдамида қийин эрийдиган, республика соаноатида қўлланиладиган иссиқликка чидамли, оловбардош, мустаҳкам керамика материаллар олинади. Катта куёш қурилмасида мужассамлаштирилган куёш энергияси бошқа турдаги (иссиқлик, электр) энергияларга айлантирилади, иссиқлик ёрдамида парчаланган сувдан водород олинади, мужассамлаштирилган куёш нурлари лазер нурларига айлантирилади ва ҳоказо.

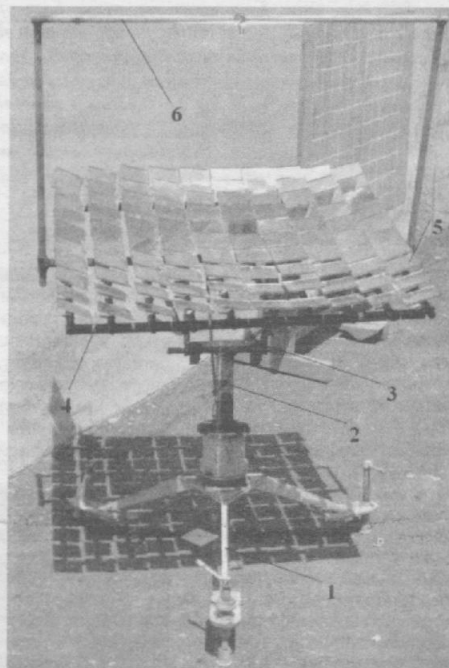
Ҳозирги даврда куёш энергиясидан нафақат илм-фан, техника соҳаларида, балки кундалик турмушимизда, индивидуал секторларда ва фермер хўжаликлари фаолиятини янада кенгайтиришда кенг фойдаланилмоқда. Бунга мисол қилиб Материалшунослик институтида яратилган куёш ошхонасини келтириш мумкин. Бундай куёш ошхоналаридан, айниқса, серкуёш Ўзбекистон шароитида кенг фойдаланиш мумкин.

ма фокусиди жойлашган қозонга йўналтирилади.

Куёш ошхонаси каркаси 15 мм.ли 10та қувурдан ясалган ва ҳар бир қувурга кўзгулар ўрнатиш учун 10 дона пластина ўрнатилган. Мазкур қурилма ёрдамида 1,5 литр чойнақдаги суғи 10—15 дақиқада қайнатиш мумкин. Албатта, куёш ошхонасида фақат чой қайнатишмайди, балки турли хил таомлар, пишириқлар пишириш имкони ҳам мавжуд.

Айни пайтда Хитой Халқ Республикасида куёш ошхонаси кенг кўламада ишлаб чиқарилиб, ҳаётга татбиқ этилмоқда, қишлоқ хўжалигида кенг тарзда қўлланилади. Қизиқ томони, мамлакатда мазкур оддий ва тежамкор мосламага бўлган талаб нихоятда ошиб кетгани туфайли хитойлик муҳандислар маҳаллий деҳқонларни куёш ошхонаси билан тўлиқ таъминлай олмапти. Натижада тадбиркорлар 19000 дона куёш ошхонасини Финляндиядан сотиб олишга мажбур бўлди.

Дарвоқе, илк куёш ошхонасини швейцариялик натуралист олим Хорас де Соссюр 1767 йилда ясаган. Ҳозирги вақтда ҳам бундай қурилма ўз долзарблигини йўқотмаган. Бунга мисол қилиб турли хил шаклларда, ўлчамларда мавжуд бўлган куёш ошхоналарини келтириш мумкин. Куёш ошхоналарининг афзалликлари кўп. Биринчидан, улар жуда арзон, иккинчидан, осонгина йиғилади ва ишлатиш учун жуда қулай, учинчидан, электр ва бошқа турдаги энергия талаб қилинмайди. Тўртинчидан, ишлаш жараёнида у ўзидан атроф-муҳитга ва одамлар саломатлиги учун зарарли моддалар чиқармайди. Овқат тайёрлаш учун гулхан ёқиш ёки ўтин

1-расм. «Куёш ошхонаси»нинг умумий кўриниши. 1-таянч, 2-вертикал айланиш ўқи, 3-горизонтал айланиш ўқи, 4-кўзгулар ўрнатиладиган каркас, 5-кўзгулар, 6-тутиқчи.

илинжида дарахт шохларини кесиш, синдиришга ҳам ҳожат йўқ.

Хулоса қилиб айтганда, борган сари дунё аҳолиси кўпайиб, энергияга бўлган эҳтиёжнинг кескин ортиши олимларни куёш коллекторларидан унумли фойдаланишга, нанотехнологиялар соҳасини жадал ривожлантиришга чорламда. Бу билан ўрмонлар сақланиб, газ, нефть ва бошқа манбаларнинг келгуси авлодларга ҳам етказилиши, табиат софлигини асраш каби долзарб муаммоларга оқилона ечим топиш мумкин. Шу боис юртимизда ҳам олимлар, иxtирочи муҳандислар қарийб йил давомида беминнат нур сочиб турувчи куёш нурларидан самарали фойдаланиш йўллари изламоқда, мавжуд технологияларни ўзимизда ҳам қўлаб, мамлакатимиз аҳолисининг мушуқлини осон қилмоқда. Бу борадаги изланишларимиз яқин йилларда ўз махсулини бериб, биз яратган куёш ошхоналари турмушимизга жадал кириб борса, ажаб эмас.

Йўлдош СОБИРОВ,
«Физика-Куёш» илмий ишлаб чиқариш
бирлашмаси Материалшунослик институти
катта илмий ходими

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

«TOSHKENT UNIVERSAL AUCTION SAVDO» МЧЖ 2016 йил 4 август кuni бошланғич нархи босқичма-босқич ўсиб бориш тартибдаги очик аукцион савдоларини ўтказади!

Аукцион савдолари Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота кўчаси, 6-ўйда жойлашган, Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди балансиди 1999 й. и/ч, д/р 01/205 RCA, бошланғич нархи 29 714 000 сўм бўлган «Форд Транзит» русумли; Тошкент вилояти, Қибрай тумани, Қибрай шаҳри, Зебунисо кўчаси, 1-ўйда жойлашган, Тошкент вилояти Қибрай тумани қишлоқ ва сув хўжалиги бўлими балансиди 1997 й. и/ч, д/р 10/702 GAA, бошланғич нархи 11 920 219 сўм бўлган «Нексия ДЭУ» русумли; Тошкент шаҳар, Юнусобод тумани, А.Қўдирий кўчаси, 2-ўйда жойлашган, унитар корхона шаклидаги «O'ZBEKINVEST ASSISTANS» сервис агентлиги балансиди 2001 й. и/ч, д/р 01/368 MBA, бошланғич нархи 7 900 000 сўм бўлган «Нексия»; Тошкент шаҳар, Миробод тумани, Буюк ипак йўли кўчаси, 41-ўйда жойлашган, «HUQUQ VA BURCH» ижтимоий-ҳуқуқий журнали балансиди 2009 й. и/ч, д/р 01/203 LAA, бошланғич нархи 21 819 200 сўм бўлган «Нексия S-150»; Тошкент шаҳар, М.Улугбек тумани, Буюк ипак йўли кўчаси, 417-ўйда жойлашган, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Тиббиёт-санитария бирлашмасининг марказлашган автобазаси балансиди 1997 й. и/ч, д/р 01/029 EBA, бошланғич нархи 8 100 000 сўм бўлган «Дамас»; 1995 й. и/ч, д/р 01/032 VBA, бошланғич нархи 4 000 000 сўм бўлган «ГАЗ-310230»; 2000 й. и/ч, д/р 01/078 DCA, бошланғич нархи 13 100 000 сўм бўлган «ГАЗ-322100» русумли автотранспорт воситалари қўйилади.

Талабгорлардан буюртманомаларни қабул қилиш, расмий иш кунлариди мазкур эълон чиққан кундан бошланади ва савдо кунидан 2 (икки) кун аввал соат 18:00да тўхтатилади.

Савдоларда қатнашиш учун бошланғич нархнинг камида 20 фоизи миқдориди закалат пули «TOSHKENT UNIVERSAL AUCTION SAVDO» МЧЖнинг АТИБ «Ипотекабанк» Шайхонтохур филиалидаги ФА:00425, СТИР:302071274, 2020 8000 7049 2931 8001 ҳисоб рақамига тўланади.

Савдо олибга савдо кунидан бошлаб йигирма кун муддат ичида олди-сотди шартномасини имзолаш, тўланган закалат пули миқдори сотиб олиш

тўлови миқдорининг 15 фоизидан камини ташкил этган тақдирда, етишмаётган суммани шартнома тузилгунга қадар тўлаб бериш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди автотранспортини қолибга очик аукцион савдоларини ташкилотчисига сотилиш нархидан 5 фоиз миқдорда комиссия тўловни қоплаб бериш шартлари юклатилади.

Мазкур автотранспорт воситалари юқорида белгиланган савдо куниди сотилмаган тақдирда, улар бўйича такрорий аукцион савдолари, улар сотилгунга қадар навбатдаги ҳафтларнинг ҳар пайшанба кунлари ўтказилади. Ушбу автотранспорт воситаларига қизиқиш билдирган талабгорлар, уларнинг ҳолати билан сотувчи ташкилотларнинг юқорида кўрсатиб ўтилган манзилларига бориб танишишлари мумкин.

Аукцион савдолари соат 15:00да бошланади ва қуйида кўрсатилган манзилда бўлиб ўтади:

Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Амир Темур шоҳқўчаси, 16-«А» уй, 3-қават, 307-хона (Мажлислар зали).

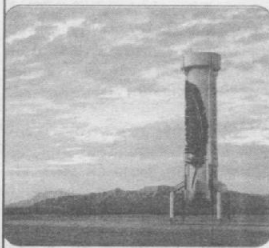
Мурожаат учун алоқа воситалари: телефон: 233-23-40; телефакс: 233-23-40, электрон почта: TLUAS_MCHJ@mail.ru.

Шунингдек, «TOSHKENT UNIVERSAL AUCTION SAVDO» МЧЖ томонидан 2016 йил 16 июнь кuni ўтказилган аукцион савдоси натижаларига кўра, ЎзР Давлат солиқ қўмитаси «Даволаш-соғломлаштириш мажмуаси» балансиди д/р 01/240 ACA бўлган «НЕКСИЯ СОН» — 20 700 000 сўмга; «O'ZBEKINVEST» ЭИМСК Тошкент шаҳар филиали балансиди д/р 01/980 ХАА бўлган «Дамас» — 9 200 000 сўмга сотилганлиги ҳамда «Ma'rifat» газетасининг 2015 йил 28 февралдаги №17-сонли нашрида аукцион савдоларига қўйилган, Сув спорт турлари бўйича Республика олий спорт маҳорати мактаби балансиди д/р 01/740 JAA бўлган «ГАЗ-31029» русумли автотранспорт воситаси, ушбу ташкилотнинг 2016 йил 27 июндаги 267-сонли хатига асосан аукцион савдоларидан олинганлиги маълум қилинади.

2016-yil 2-iyul, № 53 (8910)

РАКЕТА ФАБРИКАСИ ИШГА ТУШАДИ

Американинг "Blue Origin" kompaniyasi sayёхлик парвозларини амалга оширишга мўлжалланган ракеталар ишлаб чиқарувчи завод куришни бошлагани ҳақида "Florida Today" нашрида маълум қилинди.

Компания раҳбари Жефф Безос "New Shepard" номли ракета ва капсулани уч матораба синовдан ўтказди ҳамда учиб муваффақиятли яқунланди. Курилмалар суборбитал ва сайёҳлик парвозлари сарф-харажатларини кескин камайтириши билан ҳам эътиборлидир. Қолаверса, "New Shepard" тизимида 6 кишилик экипаж аъзолари денгиз сатҳидан 100 километр баландлиқда парвоз қилиши мумкин. Бу мутлақо хавфсиз эканини ўтган йилнинг апрель ойида ракета ва капсулаларнинг илк синов парвози кўнгилдагидек кечганидан ҳам билиш мумкин.

Айни вақтда Флорида штатида жойлашган Кеннеди космик маркази худудидан компаниянинг завод куриши учун 44 минг квадрат метр майдон ажратилган. Курилиш ишлари 2018 йилгача давом этади. Ракеталарнинг илк парвози эса 2020 йилда амалга оширилади.

Компания расмий сайтида маълум қилинишича, заводда тахминан 300 нафар ходим иш билан таъминланади ва уларга ҳар йили 89 минг доллар маош тўланади. "Blue Origin"нинг завод инфратузилмаси ва космик аппарат учириладиган майдон учун ажратган инвестицияси ҳажми 200 миллион долларни ташкил этмоқда.

САДАФ ТИШЛАР — САРАТОНГА ҚАРШИ ҚУРОЛ

АҚШнинг Маунт Синай шифохонаси қошидаги Икан табиёт мактаби (Icahn School of Medicine at Mount Sinai) мутахассислари тишларини мунтазам тозалаб, шифокор кўригидан ўтиб турадиган инсонларда деярли бosh ва бўйин ўсимтаси билан боғлиқ муаммо бўлмаглигини аниқлади.

"МедВести" манбасида келтирилишича, оғиз бўшлиғи гигиенасига риоя қилмайдиган кишилар нафақат тиш касалликлари, балки саратондан ҳам азият чекиши мумкин. Олимлар бу хулосага келишдан олдин 20 минг нафар бемор билан ўтказилган 13та тадқиқот натижасини бир-бирига солиштирди. Бунда 12 минг нафар кўнгилнинг соғлиғидан шикоят йўқ экани, қолганларда эса оғиз бўшлиғи, томоқ ва бosh соҳасида учрайдиган саратон касалликлари белгилари аниқланди.

Мазкур жараёнда Доно Ҳошим раҳбарлигидаги бир гуруҳ олимлар беморларнинг қанча вақтда шифокор кўригидан ўтиши, уларнинг оғиз бўшлиғи ва милкидаги қон таҳлилини ўрганди. Йилда бир марта стоматолог хузурида бўлган, кунига икки маҳал тишларини тозалайдиган, milk касалликлари аниқланмаган ва бештагача тишини йўқотган инсонларда бosh ва бўйин саратонига чалиниш хавфи кам бўлар экан. Бундай хасталикка мойиллик тишларининг мустаҳкамлигига эътиборсиз кишиларда кўпроқ аниқланган.

Маълум бўлишича, саратон хавфи мавжуд бўлган беморларнинг деярли тенг ярми шифокор кўригидан ўтишга, 11 фоизи эса кунига бир маҳал бўлса ҳам тишини тозалашга ҳафсала қолмаган.

Динара ҚОЗИЕВА ва Фарзона НАБИЕВА тайёрлади.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон

Тошкент шаҳри Сергели туманидаги 6-давлат ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактаби 2016-2017 ўқув йили учун "Математика" йўналишидаги ихтисослаштирилган 2-махсус синфларга қабул бўйича танлов бошланганлигини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

Танловда иштирок этиш учун жорий йилнинг 1 июлидан 31 июлига қадар соат 9:00дан 17:00гача танлов комиссиясига қуйидаги хужжатлар тақдим этилади:

1. Танловда иштирок этиш учун директор номига ариза.
2. Ўқувчининг туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома нусхаси.
3. 3x4 ҳажмдаги бта фотосурат.
4. 086-У формадаги тиббий маълумотнома.
5. Психологик-педагогик диагностика дафтари асосида ўқувчининг қизиқишлари, ўқув фанларини ўзлаштириши ҳақидаги мактаб томонидан тасдиқланган тавсиянома.
6. Тураржойдан маълумотнома.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Сергели тумани, 2-мавзе, 46-уй. Мурожаат учун телефон: (0-371) 258-24-64, 257-82-07.

Мадартов Баҳром Кувандиковичнинг "Ўзанинг генетик келиб чиқиши узоқ бўлган дурагайлар асосида сув тансиқлигига чидамли селекция ашёлар яратиш" мавзусидаги 06.01.05 – Селекция ва уруччилик (қишлоқ хўжалиги фанлари) ихтисослиги бўйича бажарилган докторлик диссертацияси ҳимояси Тошкент давлат аграр университети ва Андижон қишлоқ хўжалик институти хузуридаги 16.07.2013. Қх.22.01 рақамли фан доктори илмий даражасини берувчи илмий кенгашнинг 2016 йил 16 июль, соат 10:00 даги мажлисида бўлиб ўтади.

Манзил: 100140, Тошкент шаҳри, Университет кўчаси 2, Тошкент давлат аграр университети. Тел: (+99871) 260-48-00; e-mail: tgau@edu.uz

Нуралiev Фахриддин Муродиллаевичнинг 05.01.07 – «Математик моделлаштириш. Сонли усуллар ва дастурлар мажмуи» (техника фанлари) ихтисослиги бўйича «Электромагнит майдонларнинг юпқа электр ўтказувчан жисмларнинг деформация ҳолатига таъсир этиш жараёнини R-функция усулида математик моделлаштириш» мавзусидаги докторлик диссертациясининг ҳимояси Тошкент ахборот технологиялари университети ва Ўзбекистон Миллий университети хузуридаги фан доктори илмий даражасини берувчи 16.07.2013.Т/ФМ.29.01 рақамли илмий кенгашнинг 2016 йил 12 июль соат 10:00 даги мажлисида бўлиб ўтади.

Манзил: 100202, Тошкент шаҳри, Амир Темури шохкўчаси, 108. Тел/факс: (0-371) 238-64-43; 238-65-52; e-mail: tuit@tuit.uz

Халқ таълими вазирлиги тасарруфидаги табиий фанларга ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби синов асосида ихтисослаштирилган 2-синфларга ҳамда 3-, 4-, 5-, 6- ва 8-синфларнинг бўшаб қолган ўринларига қабул эълон қилади.

Хужжатлар жорий йилнинг 1 июлидан 31 июлига қадар қабул қилинади. Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Муродова кўчаси, 1-уй. Мурожаат учун телефонлар: (0-371) 289-09-35; (+99890) 318-06-54.

Эл.почта манзили: tfidum@xtv.uz

Бефарқлик талофат келтирар

Ёз мавсумида кўплаб уй бекалари мева ва сабзавотлардан қишга гамлаб қўйиш мақсадида турли шарбат ва мураббалар тайёрлайди. Бироқ бу жараёнда газ ва электр энергиясидан фойдаланишда ҳар доим ҳам ёнгин хавфсизлиги қоидаларига амал қилавермайди.

Оқибатда турли нохушликлар, ёнгинлар келиб чиқишига сабабчи бўладилар. Аҳоли тураржойларида келиб чиқадиган ёнгинларнинг асарияти юртдошларимизнинг ёнгин хавфсизлиги қоидаларига риоя этмаслиги оқибатида юз беради. Баъзи ҳамюртларимиз оддий хавфсизлик қоидаларини била туриб унга амал қилмайди, бефарқлик қилиб катта талофатларга йўл қўйиб беради ва оқибатда пушаймон бўлади. Ёнг ачинарлиси, бу бефарқликлари, ёнгин келиб чиқишининг олдини олишга ҳаракат қилмаганликлари сабаб «тилсиз ёв» балоси туфайли ўз ҳаётларини ҳам хатарга қўядилар.

Шу каби салбий ҳолатларнинг олдини олиш, уларга қарши курашишда бурчамиз бир ёқадан бosh чиқариб ҳаракат қилишимиз лозим. Зеро, халқимизнинг неча йиллар мобайнида қўлга киритган маданий ва моддий бойлигини асраб-авайлаш, уларни тилсиз ёв таҳдидидан сақлаш соҳа ходимлари билан бирга идора ва ташкилотлар, маҳалла ва таълим муассасалари жамоалари зиммасига бирдек масъулият юклайди.

АСОМ ҚАНБАРОВ, Тошкент шаҳар ИИББ ЁХБ 28-ХЕХК инспектори, сержант

Тошкент вилояти Паркент туманидаги 46-умумий ўрта таълим мактаби томонидан 2009 йили Мирвалиева Покиза Мирзоит қизи номига берилган О'Р-Ш №1030489 рақамли шаходатнома йўқолганлиги боис **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва Касаба уюшма кўмитаси Биология-тупроқшунослик факультети "Зоология" кафедраси доценти Матназар Раҳимовга падали бузруквори **Шомурод отанинг** вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва Касаба уюшма кўмитаси Геология ва география факультети "Геология" кафедраси ўқитувчиси Моҳигул Курбоновага падали бузруквори **Мамасоли отанинг** вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Китоб миллатнинг ақл кўзини ёритувчи офтобдир!

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ НАШРИЁТ-МАТБАА ИЖОДИЙ УЙИ

*Сизга танқид этилаётган ўзбек
ва жаҳон адабиётининг энг сара намуналаридан
Баҳраманд бўлинг.*

Мурожаат учун манзил: 100128, Тошкент шаҳри, Лабзак кўчаси, 86-уй.
Телефонлар: (+99871) 241-83-29. Моб.: (+99895) 144-41-82, (+99893) 791-00-70, (+99895) 195-42-42
www.gglit.uz, e-mail: info@gglit.uz.

Маҳсулотлар сертификатланган. Хизматлар лицензияланган.

Ma'rifat

ТА'СИС
ЕТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ та'лими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва о'рта maxsus
та'лим вазирлиги, Ўзбекистон
Та'лим, сан ва madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Бosh муharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta Ўзбекистон Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. Г-724. Tiraji 35244.

Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi А-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxona — 233-50-55;
kotihiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

«Ma'rifat» dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqdir
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

«Sharq» nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonadan manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Ў'zА yakuni — 21.45 Topshirildi — 23.00

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Laliya BINASHEVA, Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:
Nasiba ERXONOVA.

Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

1 2 3 5 6